

lijke bedoelingen maskeerden. Schmidt gelastte eind oktober Seyss-Inquarts provinciale *Beaufragten* dat zij de Winterhulp in het publiek door Nederlanders moesten laten opbouwen, 'weil die deutschen Helfer grundsätzlich im Hintergrund bleiben müssen.'¹ Een met de Winterhulp te vergelijken Duitse hulporganisatie² die door functionarissen van het *Arbeitsbereich der NSDAP* geleid werd en die in de herfst van '40 uitbetalingen ging doen aan Nederlandse hulpbehoevenden, had kennelijk de bedoeling, als 'opjager' te fungeren zowel van de Winterhulp als van de in '41 op te richten Nederlandse Volksdienst.

Balans

Gaat het te ver wanneer wij schrijven dat Seyss-Inquart indien hij in de late herfst van '40 een opstelling gemaakt had van de gegevens die wij in dit hoofdstuk samengevat hebben, tot een duidelijk positieve balans zou zijn gekomen? Wij menen van niet.

De kinderuitzending naar Oostenrijk had in pers en radio tot menige sympathieke reactie geleid, van de brochure *Wilt u de waarheid weten?* verwachtte Schmidt een gunstig effect. Voorts had de bezetter een krachtige greep gekregen op alle publiciteitsmedia, hij beheerste de berichtgeving, hij beïnvloedde veel commentaren. Het ANP liep keurig in de pas. Wel was het duidelijk dat verscheidene dagbladen de neiging hadden, zich aan de Duitse leiding te onttrekken en ook stonden zij in het algemeen lauw tegenover het nationaal-socialisme, maar van systematisch verzet was geen sprake. Alle organisaties op persgebied waren gelijkgeschakeld en voor een deel van de verdere pressie zou het nieuwe departement van volksvoorlichting en kunsten zorgen. De omroepverenigingen zouden in een onder dat departe-

¹ Rondschrjven, 24 okt. 1940, van Schmidt aan de *Beaufragten* (GKzbV, 2 a).

² Wij bedoelen hiermee de z.g. *Notstandsbeihilfe* die van herfst '40 tot herfst '41 actief was. Seyss-Inquart stelde hier f 5 mln voor ter beschikking waarvan bijna f 3 mln opgenomen werd. Het is mogelijk dat dit geld geheel of grotendeels uit Duitsland afkomstig was. De uitkeringsnormen werden in samenwerking met Nederlandse ambtelijke instanties vastgesteld. Bijvoorbeeld kon een gezin met twee kinderen, door op de *Notstandsbeihilfe* een beroep te doen (dat geschiedde in totaal in meer dan honderdduizend gevallen, onder welke meer dan vijftigduizend te Rotterdam) eenmaal een uitkering krijgen tot een maximum van ruim dertig gulden. Meer dan de helft van de uitgekeerde bedragen werd door de ouders besteed aan de aanschaf van schoenen of kleren ten behoeve van hun kinderen.